

travelbook

Odessa i ukraińska Besarabia

Bezdroża

Mistrzowska **ERGO**
ochrona **HESTIA**

Autor przewodnika: Mateusz Olszowy

Redaktor prowadzący: Maciej Żemojtel

Redakcja: Helena Piecuch

Opieka techniczna: Katarzyna Leja

Skład: Agata Hejchman

Opracowanie kartograficzne: Jan Leja

Źródło pochodzenia danych kartograficznych:

© OpenStreetMap contributors; www.opendatacommons.org/licenses/odbl

Okładka: materiały graficzne zostały wykorzystane za zgodą Shutterstock Images LLC

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo Helion

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?beodt1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I

ISBN: 978-83-283-5481-4

Copyright © Helion, 2019

- **Kup książkę**
- **Poleć książkę**
- **Oceń książkę**
- **Księgarnia internetowa**
- **Lubię to!**
- **Nasza społeczność**

Spis treści

ATRAKCJE ODESSY	6
INFORMACJE PRAKTYCZNE	11
PRZED WYJAZDEM	12
Wybór czasu podróży	12
Formalności	12
Przepisy celne	14
Pieniądze	15
Ubezpieczenie i zabezpieczenie medyczne	16
Co zabrać?	16
DOJAZD	17
Samochód	17
Autobus	18
Pociąg	19
Samolot	19
Prom	20
NA MIEJSCU	21
Transport publiczny	21
Noclegi	22
Wyżywienie	24
INFORMACJE A-Z	25
▶ Targi Odessy	28
INFORMACJE KRAJOZNAWCZE	33
KRAJOZNAWCZE ABC	34
Położenie	34
Liman	35
Klimat	36
Historia	36
SPOŁECZEŃSTWO	43
Mieszkańcy i obyczaje	43
Język	43
Religia	44
KULTURA I SZTUKA	45
Architektura	45
Malarstwo i rzeźba	46
Literatura i film	47
KUCHNIA	48

ODESSA	51
NADMORSKIE DZIEDZICTWO ODESSY	52
Plac księcia Richelieu	54
Schody Potiomkinowskie	55
Port	61
Zachodnia część bulwaru Primorskiego	63
Pałac Woronców	63
Dom z jedną ścianą	64
Wschodnia część bulwaru Primorskiego	64
Plac Dumski	65
Ulica Lanżeroniwska	67
Muzeum Literatury	68
Muzeum Archeologiczne	69
Teatr Opery i Baletu	70
Plac i pomnik Katarzyny II	73
▶ Katakumby	74
STARE CENTRUM MIASTA	77
Ulica Dieribasowska	77
Pasaż	83
Sobór Przemienienia Pańskiego	84
Na zachód od placu Katedralnego	85
Kościół św. Pawła	85
Nowy Bazar	86
Ulice Sadowa, Pastera i Łopunowa	86
Bulwar Żwanieckiego	87
Pomnik Pomarańczy	88
Pałac Szacha	88
Most teściowej	89
Ulica Gogola	89
Pałac Tokstoja	90
Ulica Hawanna	90
▶ Plaże Odessy	92
Ulica Puszczińska	96
Muzeum Sztuk Zachodu i Wschodu	96
Muzeum Puszkina	97
Filharmonia	97
Synagoga Brodzka	98
Monaster św. Eliasza	99
Plac Priwakzalnyj	99
ULICA KATERYŃSKA	101
Katedra Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny	101
Sobór Trójcy Świętej	102
Arabskie Centrum Kultury	102
Z powrotem ku morzu	103

DALEJ DO CENTRUM	105
Park Szewczenki i Arkadia	105
Park Szewczenki	105
Ścieżka Zdrowia	108
Arkadia	110
Wielki Fontan	111
Monaster Zaśnięcia Matki Bożej	113
Dzielnica Mołdawanka	113
OKOLICE ODESSY	115
BIAŁOGRÓD NAD DNIESTREM	116
Twierdza Akerman	119
WINNICA SZABO	123
WILKOWO	125
Okolice Wilkowa	127
FRUMUSZIKA-NOWA	131
REZERWAT ASKANIA-NOWA	133
DOLNODNIESTRZAŃSKI PARK NARODOWY	134
▶ Humań	136
KURORTY „RIWIERY ODESKIEJ”	140
Karolino-Bugaz	140
Zatoka	141
Kurortne	142
Liebiediwka	143
TYRASPOL	144
SŁOWNICZEK POLSKO-UKRAIŃSKI	147
INDEKS	155

Atrakcje Odessy

MUZEA

Muzeum Archeologiczne

Najstarsze muzeum w Odessie, założone w 1825 r. Oferuje sentymentalną podróż w czasie przez artefakty wytwarzane nad Morzem Czarnym od czasów antyku.

Muzeum Sztuk Pięknych

Zgromadzone w muzeum zbiory XIX- i XX-wiecznego malarstwa ukraińskiego

i rosyjskiego mogą się ponoć równać jedynie z kolekcją Gallerii Tretiakowskiej w Moskwie.

Muzeum Literatury

Urządzone z przepychem wnętrza muzeum są atrakcją samą w sobie. Dopełnieniem zbiorów literackich są ekspozycje w ogrodzie rzeźby.

Kup książkę

Poleć książkę

ARCHITEKTURA

Hotel Pasaż

Perła odeskiego neorenesansu z bogato zdobioną elewacją.

Teatr Opery i Baletu

Jeden z symboli miasta. Połączenie włoskiego baroku i francuskiego rokoka; druga pod względem wielkości opera świata po mediolańskiej La Scali.

Schody Potiomkinowskie

Kolejny symbol Odessy uwieczniony przez Siergieja Eisensteina w filmie *Pancernik Potiomkin*.

Pałac Woroncowa z kolumnadą

Budowla w klasycystycznym stylu będąca nawiązaniem do greckich początków miasta; piękny widok na port i zatokę.

Kup książkę

Poleć książkę

NIEZAPOMNIANE PRZEŻYCIA

Katakumby

Spacer po podziemnych korytarzach, które okalają miasto, to doskonała lekcja historii połączona z odrobiną adrenaliny. >

Rejs

Wpłyńmy do portu w Odessie niczym pierwsi greccy osadnicy i przekonajmy się, jak miasto i jego okolice wyglądają od strony morza.

Ścieżka Zdrowia

Wybermy się na kilkukilometrowy spacer rekreacyjnym bulwarem biegnącym wzdłuż odeskiego wybrzeża.

Wizyta w operze

Niezapomniane przeżycie i niebywała okazja, by zwiedzić wspaniałe wnętrza najsłynniejszego budynku miasta. >

Kluby i plaże Arkadii

Poznajmy słynne nocne życie dzielnicy Arkadia, a następnego dnia zrelaksujmy się na jej plażach.

Targ Priwoz

Feeria barw, zapachów i smaków. Najlepsze miejsce, by poznać lokalny folklor i zrobić najtańsze zakupy spożywcze.

Ruska bania

Po pełnym wrażeń dniu wybermy się do autentycznej, ponad 100-letniej łaźni parowej.

Z DZIEĆMI

Park Rozrywki

Położony w parku Szewczenki lunapark to atrakcja dla najmłodszych, a dla dorosłych podróż do czasów własnego dzieciństwa.

Delfnarium

Możliwość bliskiego spotkania z sympatycznymi ssakami, jakimi są delfiny.

Komnata Strachu

Doskonała zabawa nie tylko dla najmłodszych – polecana dla osób o mocnych nerwach.

Kup książkę

Poleć książkę

Nadmorskie dziedzictwo Odessy

Zwiedzanie miasta zaczynamy od przechadzki po jego najbardziej obleganej przez turystów części. Bulwar Primorski, a zwłaszcza jego część rozciągnięta między pałacem Woroncowa a budynkiem Rady Miejskiej, oraz port wraz z okolicami to najbardziej wiekowa część Odessy, od której rozpoczęła się jej błyskawiczna ekspansja – tu właśnie zobaczymy najważniejsze symbole miasta.

Odessę zbudowano na planie urbanistycznym, za którego naczelną zasadę przyjęto regularność. Projekt opracowany przez François Sainte de Wollanta zakładał, że wszystkie główne arterie miasta będą brały

początek przy nabrzeżu; również ich numeracja miała zaczynać się od strony morza. Założenie Odessy zbiegło się w czasie z rozkwitem rosyjskiego klasycyzmu, co doskonale widać na samym **bulwarze Primorskim** i w jego okolicach, które tworzą jeden z najbardziej znanych zespołów architektonicznych w tym stylu na Ukrainie. Miał on być wizytówką miasta dla osób przybywających do Odessy od strony morza, a więc w czasach początków miasta – dla znacznej większości. Z tego właśnie powodu zabudowano tylko jedną stronę bulwaru – tak aby okręty wpływające do Zatoki Odeskiej witane były przez fasady budynków.

▼ Pomnik księcia Richelieu

Kup książkę

Poleć książkę

Humorina

Najbardziej znany festiwal odbywający się w Odessie nazywanej ukraińską stolicą humoru. Święto satyry odbywa się nieprzerwanie od 1973 r. w okresie prima aprilis. Po edycji z 1976 r., kiedy miasto odwiedziły tysiące gości z zagranicy, władze zakazały organizacji festiwalu, obawiając się spontanicznych parad przyciągających masy. W 2011 r. w ramach Humoriny odbył się pierwszy międzynarodowy festiwal klaunów. Dwa lata później, w czasie 40. edycji, stworzono wystawę żywych rzeźb, a Dom Klaunów otworzył pierwszą na świecie ambasadę klaunów. Zgodnie z postanowieniem burmistrza miasta od 2009 r. pierwszy dzień kwietnia jest w Odessie wolny od pracy.

Miejsce, które na początku XIX w. wyznaczono na budowę bulwaru, to historyczne jądro miasta. To właśnie tu znajdowały się ruiny tureckiej twierdzy Yeni Dünya (Nowy Świat), a wiele wieków wcześniej swe pierwsze osady zakładali greccy koloniści – ślady ich obecności odkryto właśnie w czasie budowy promenady, a dziś możemy je oglądać, spacerując po

niej. Bulwar prowadzi z północnego zachodu na południowy wschód i ma długość ok. 500 m. Większość budynków, które powstały wzdłuż szerokiej alei, to dwukondygnacyjne kamienice z pierwszej połowy XIX w. Do 1919 r. promenada nosiła nazwę Nikołajewski Bulwar, następnie zaś zmieniono ją na bulwar Feldmana (utrzymała się do 1945 r.).

Kup książkę

Poleć książkę

PLAC KSIĘCIA RICHELIEU

Umownym centrum bulwaru Primorskiego jest plac księcia Richelieu, położony na osi łączącej plac Katarzyny II z portem, w stronę którego schodzą stąd słynne Schody Potiomkinowskie. Na środku placu stoi **pomnik księcia Richelieu** – pierwszego zarządcy miasta. Monument autorstwa rosyjskiego rzeźbiarza Iwana Martosa powstał w 1826 r. Rzeźba z brązu przedstawia postać księcia, którą uzupełniają trzy płaskorzeźby symbolizujące rolnictwo, prawo i handel. Na tej ostatniej znajduje się wizerunek sakiewki z monetami, której dotknięcie, zgodnie z legendą miejską, zapewnia bogactwo i przynosi szczęście. Sam Richelieu stoi na piedestale z różowego granitu odziany w rzymską togę, a na jego głowie spoczywa wieniec laurowy, co przywodzi na myśl antyczne rzeźby i doskonale

wpisuje się w klasycystyczny styl otaczających pomnik budynków. Na cokole można dostrzec inskrypcję z podziękowaniami dla Richelieu za wysiłki mające na celu zapewnienie miastu dobrobytu. Książę był bratankiem słynnego kardynała znanego z powieści Dumasa. Przez 11 lat pełnienia swojej funkcji przyczynił się do dynamicznego rozwoju Odessy. Burmistrz, jak przystało na gościnnego gospodarza, zdaje się zapraszać wszystkich przybywających od strony morza przyjaznym gestem.

Na płaskorzeźbach i tablicy pamiątkowej zamontowanych w cokole pomnika oraz na nim samym wciąż widać odpryski pozostałe po wybuchach bomb i dziury po kulach, które spadały na monument w czasie wojny krymskiej. Pomnik bierze udział w imprezach odbywających się w Odessie, np. w czasie festiwalu Humorina na głowę księcia zakładana jest marynarska czapka.

Kup książkę

Poleć książkę

W czasie kadencji księcia Richelieu Odessa była nazywana miastem akcji i to właśnie jemu zawdzięcza bogactwo terenów zielonych i mnogość drzew rosnących wzdłuż głównych alei. Richelieu stawiał także duży nacisk na edukację, a założone przez niego w 1817 r. liceum funkcjonuje do dziś i jest uznawane za najbardziej prestiżową szkołę średnią w mieście.

Plac księcia Richelieu jest z dwóch stron zamknięty symetrycznymi, półkolistymi budynkami z 1827 i 1830 r. zbudowanymi w stylu klasycystycznym. W każdym z nich znajdziemy pięć półokrągłych wnęk wejściowych, nad którymi znajdują się białe pilastry w stylu jońskim (budynek po prawej stronie patrząc od strony morza) lub korynckim (budynek po lewej). W kamienicy po prawej znajdowały się: pierwsza w mieście

▼ Plac Księcia Richelieu
i Schody Potiomkinowskie

Kup książkę

i całej południowej Rosji biblioteka, urząd miasta, a następnie trybunał. Budowla po przeciwnej stronie powstała później i została zniszczona w czasie II wojny światowej (odbudowano ją w 1948 r.), a mieścił się w niej słynny Hotel Petersburski.

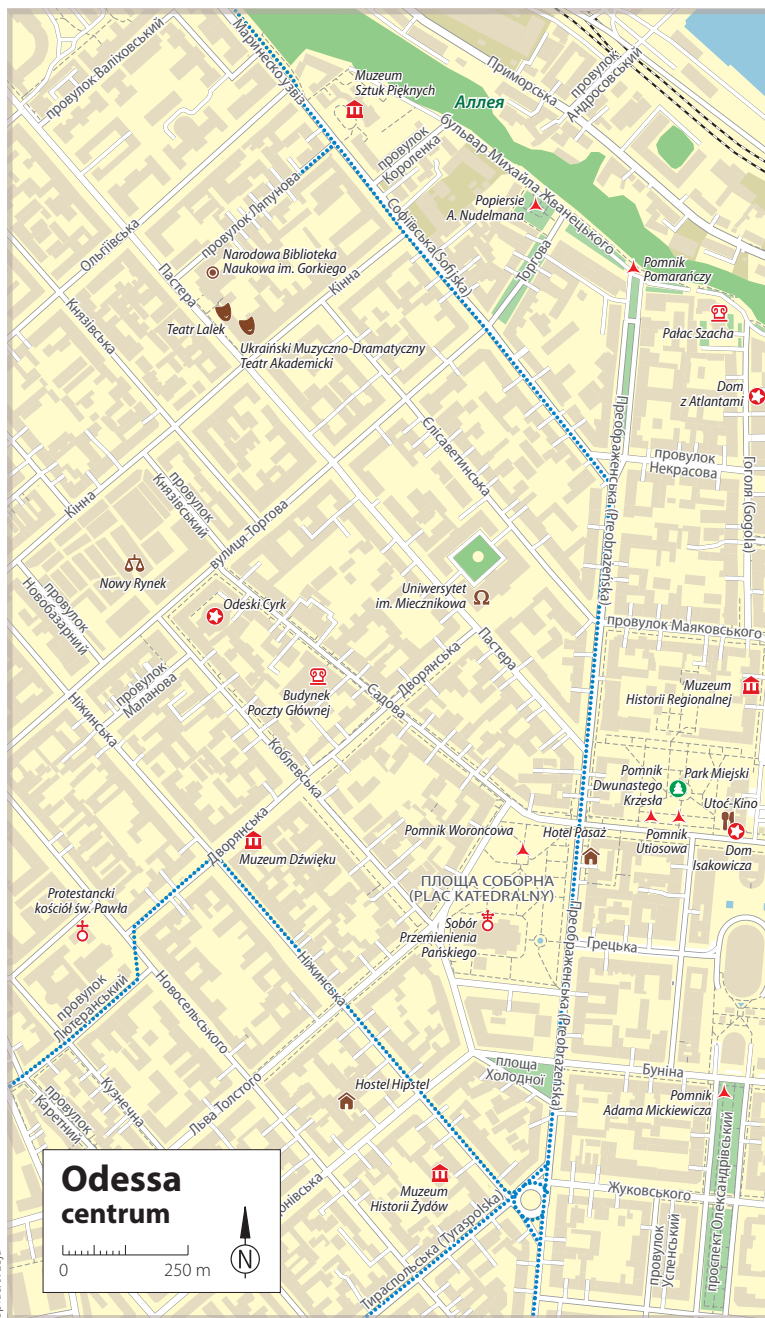
Schody Potiomkinowskie

Tuż za pomnikiem Richelieu znajdują się słynne ★ **Schody Potiomkinowskie**, które w założeniu projektantów miały spełniać funkcję bramy miejskiej. Zaprojektowane przez Francesco Boffo w 1825 r., a ukończone w 1841 r. bardzo szybko stały się najlepiej rozpoznawalnym symbolem miasta. Co ciekawe, włoski architekt miał już w swoim portfolio podobne dzieło – ukończone w 1823 r. schody Depaldo schodzące do Morza Azowskiego w portowym mieście Taganrog.

W miejscu, gdzie znajdują się Schody Potiomkinowskie, w 1794 r. żołnierze generała Suworowa rozpoczęli budowę portu i fundamentów przyszłej Odessy. Schody były koniecznością ze względu na różnicę wysokości pomiędzy portem a płaskowyżem, na którym miało być zbudowane miasto. Ponadto wzdłuż bulwaru powstawały kolejne rezydencje, a ich właściciele chcieli mieć wygodny dostęp do morza. Do czasu powstania schodów funkcję tę spełniały prowizoryczne drewniane stopnie. Ówczesny burmistrz Odessy Michał Woroncow zlecił wówczas rozpoczęcie prac nad przyszłym symbolem miasta, który miał być... prezentem dla jego małżonki. Eliza nie pozostała dłużna – odpłaciła mężowi największymi rogami w całym cesarstwie, wdając się w romans z przebywającym w mieście młodym Aleksandrem Puszkinem.

Pierwotnie schody nazywane były po prostu Przymorskimi, następnie Bulwarowymi, gigantycznymi lub Riszeliwskimi.

Poleć książkę

Kup książkę

Poleć książkę

Ulica Puszkińska

Do 1880 r. była to ulica Włoska, także do słownie, gdyż zamieszkiwali ją imigranci z tego właśnie kraju – głównie artystyczna bohema. Następnie, dla upamiętnienia pobytu Puszkina w mieście, jej nazwę zmieniono. W budynku pod numerem 4 znajduje się dwupiętrowy dom byłego burmistrza Odessy Grigorija Marazliego, który zamieszkiwał budynek przez przeszło 70 lat. Obiekt został zbudowany z wapienia muszlowego. Fasada to przykład stylu *empire*, czyli późnego klasycyzmu. Zachował się także utwardzony dziedziniec zbudowany z płyt wykonanych z lawy maltańskiej.

Muzeum Sztuk Zachodu i Wschodu

Puszkińska zachowała swojego artystycznego ducha i dalej przyciąga miłośników sztuk pięknych, a to głównie za sprawą zlokalizowanego tu ★ **Muzeum Sztuk**

Zachodu i Wschodu 📍 ul. Puszkinińska 9; codz. oprócz śr. 10.30–17.30; 40 UAH, jednego z najciekawszych na całej Ukrainie. Budynek ukończony w 1856 r. gości muzeum od 1920 r., a w jego zbiorach, jak sugeruje nazwa, znajdziemy zarówno dzieła zachodnioeuropejskich, jak i orientalnych artystów. **Guardi, Caravaggio, Hals** – to tylko kilka przykładowych nazwisk. Stała ekspozycja pochodzi z prywatnych kolekcji, a także ze zbiorów Uniwersytetu w Odessie oraz muzeów w Kijowie i Moskwie. Oprócz obrazów muzeum zgromadziło pokaźną liczbę rzeźb, mebli i artefaktów z Dalekiego Wschodu (z Tybetu, Japonii, Chin). Za prawdziwe białe kruki należy uznać portrety św. Mateusza i Łukasza z cyklu Halsa poświęconego ewangelistom, a także *Pojmanie Chrystusa* Caravaggia. Ten ostatni obraz w 2008 r. został skradziony i dopiero po dwóch latach odnaleziono go w Berlinie. Biało-niebieski

▲ Pomnik Aleksandra Puszkina

Alexander Bernardazzi

Zasłużony dla Odessy architekt włosko-szwajcarskiego pochodzenia urodzony w 1831 r. w Rosji. Po ukończeniu architektury w Petersburgu spędził 30 lat w Kiszyniowie, pracując jako główny projektant miasta. Dopiero w późniejszym czasie przeniósł się do Odessy, gdzie przyczynił się do powstania wielu budynków mieszkalnych, Uniwersytetu Medycznego, szpitala, ale przede wszystkim hotelu Bristol i budynku Nowej Giełdy.

pałac od razu przykuwa wzrok intensywnym kolorem i eklektycznym stylem, będącym wypadkową rokoka, baroku i klasycyzmu. Za czterema kolumnami strzegącymi wejścia znajduje się duży hol, w którym króluje renesansowo-barokowy przepych: marmury, zdobione sufity i egzotyczne drewno na posadzkach.

Muzeum Puszkina

W domu numer 13, gdzie dawniej mieścił się Hotel du Nord, w którym pomieszkiwał autor *Eugeniusza Oniegina*, stworzono niewielkie **Muzeum Puszkina** **ul. Puszkińska 13; wt.–nd. 10.00–17.00; 35 UAH** poświęcone jego twórczości z okresu odeskiego. Można tu obejrzeć m.in. pozostawione przez pisarza rękopisy. Naprzeciw budynku znajduje się wykonany z brązu pomnik poety pochodzący z 1999 r. i postawiony tu w ramach obchodów 200-lecia jego urodzin. Rzeźba przedstawia elegancko odzianego młodego Puszkina – z cylindrem na głowie i laską w dłoni. Tak właśnie mógł wyglądać, gdy w 1923 r., mając zaledwie 24 lata, przybył do Odessy. Pomnik stoi na niewielkim

dysku, praktycznie na wysokości ulicy. Kawałek dalej znajdują się także dwa budynki zaprojektowane przez znakomitego architekta Aleksandra Bernardazziego – hotel Bristol oraz Odeska Filharmonia.

Hotel Bristol (ul. Puszkińska 15) sąsiadujący z domem-muzeum Puszkina powstawał w latach 1898–99. Bernardazzi dokonał tu udanego mariażu elementów neorenesansowych i neobarokowych, a całość okraślił klasycystycznymi kolumnami. Początkowo obiekt nazywano hotelem Bristol, jednak po rewolucji 1917 r. nazwę zmieniono na Krasnaja, pod którą funkcjonował do zamknięcia w 2002 r. Po całkowitej renowacji otwarto go ponownie w 2010 r., wówczas przywrócono również jego pierwotną nazwę.

Filharmonia

Ukończony rok wcześniej gmach **filharmonii** znajduje się dokładnie naprzeciw Bristolu i jest w stanie pomieścić ponad tysiąc widzów. Budowę rozpoczęto w 1894 r. z okazji 100-lecia założenia miasta. Pierwotnie na jego projekt rozpisano międzynarodowy konkurs, który wygrał czeski architekt Vladimír Josef Prohazka, jednak ostatecznie autorstwo przypisuje się Bernardazziemu, który zmodyfikował projekt. Budynek w stylu gotyku weneckiego z elementami renesansowymi przypomina, zgodnie z planem projektanta, Pałac Dożów w Wenecji. Pierwotnie miała to być nowa siedziba giełdy – stąd obecne na ścianach freski przedstawiające historię handlu, a w półkolistych wnękach nad drzwiami malowidła o jakże wymownych tytułach bynajmniej niezwiązanych z historią muzyki: *Rolnictwo*, *Przemysł* oraz *Handel*. Budynek funkcjonuje jako filharmonia od 1924 r.

Ogromne wrażenie robi drewniany sufit wykonany z cedru libańskiego bez użycia choćby jednego gwoźdźca. Budynek

▲ Synagoga Brodzka

opiera się na betonowej podstawie imitującej granit, a fasady wykonano z terakoty w kilku odcieniach. Wnęki okienne są bogato zdobione detalami z białego marmuru karraryjskiego, które szczególnie okazale prezentują się wieczorem, podświetlone od wewnątrz. Filharmonia została gruntownie odrestaurowana w 1961 r., dobudowano wówczas także marmurowe schody prowadzące z holu wejściowego do sali głównej. Po obydwu ich stronach gości witają kolumny pełniące również funkcję lamp. Na lewo od wejścia, w niewielkiej niszy znajduje się popiersie Bernardazziego umieszczone tu w 1900 r. i upamiętniające 50. rocznicę rozpoczęcia przez architekta pracy zawodowej. Błękitny sufit z malowidłami przedstawiającymi znaki zodiaku ma przywodzić na myśl sklepienie niebieskie.

Na uwagę zasługuje także dziedzinek z ciekawą sztukaterią i ozdobnymi balkonami, na którym znajduje się jedna

z lepszych w mieście restauracji – Bernardazzi – z najbogatszą na Ukrainie kolekcją win liczącą przeszło tysiąc pozycji.

Synagoga Brodzka

Następny przystanek to skrzyżowanie z ulicą Żukowskiego, gdzie znajduje się okazała **synagoga Brodzka**. Powstała w latach 1840–50 według projektu Francesco Morandiego w stylu florencko-romańskim i była największą tego typu budowlą w południowej części Cesarstwa Rosyjskiego. W narożnikach znajdują się cztery charakterystyczne wieżyczki zwieńczone kopułami. Jest to jedyna synagoga ocalała z siedmiu, które istniały w Odessie przed I wojną światową. Wszystkie zostały zburzone lub zdemastowane, natomiast tę w 1920 r. skonfiskowano i zamieniono na salę sportową. Znajdujący się w stanie grożącym zawaleniem budynek w 1996 r. zwrócono gminie żydowskiej w Odessie, która zajęła się jego gruntowną renowacją.

Kup książkę

Poleć książkę

Monaster św. Eliasza

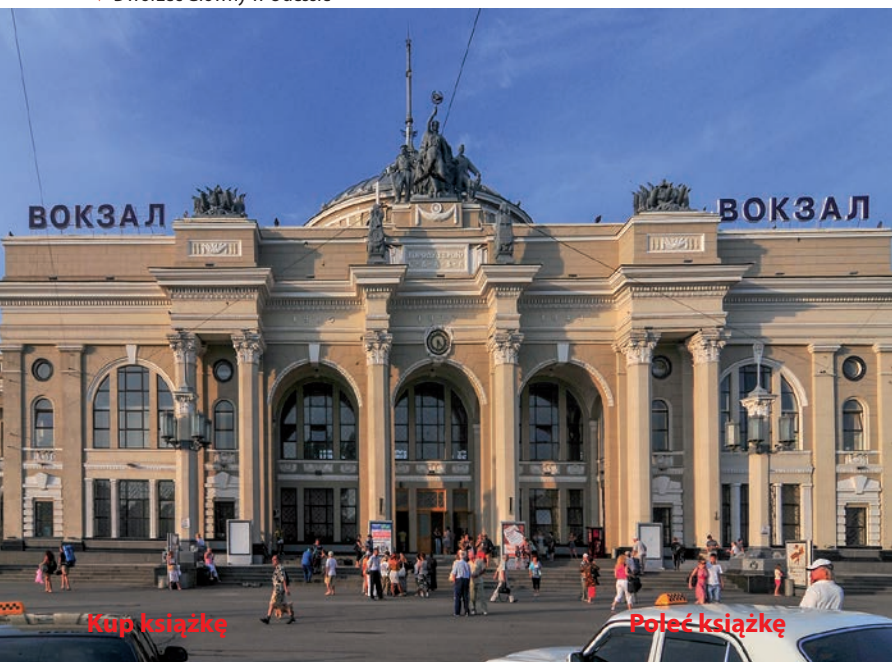
Dalej znajduje się neobizantyński **monaster św. Eliasza** (ul. Puszczińska 79) z pięcioma kopułami i górującą nad nimi dzwonnica, który powstał w 1896 r. Wcześniej, od 1884 r. monaster funkcjonował w starym budynku jako centrum pomocy wiernym pielgrzymującym przez Odesę na świętą górę Athos w Grecji i dalej, do Palestyny. Po ukończeniu budowy nowego monasteru ołtarz główny konsekrowano ku czci ikony Matki Bożej „Karmiącej Mlekiem”, prawą nawę poświęcono imieniu proroka Eliasza, a lewą Archaniołowi Gabrielowi. W świątyni przechowywano cząsteczkę Krzyża Pańskiego oraz relikwie lewej stopy apostoła Andrzeja.

PLAC PRIWAKZALNYJ

Ulica Puszczińska kończy się niewiele dalej, a my przejściem podziemnym wchodzimy na okrągły **plac Priwakzalnyj** przed **Dworcem Głównym**. Dawny budynek dworca

został zbombardowany w czasie II wojny światowej, a na początku lat 50. przystąpiono do budowy nowego terminalu. Projekt Leonida Czuprina realizowali robotnicy dowożeni z najdalszych zakątków republiki. Wielkim nakładem sił prace ukończono w 1952 r. Ogromna kopuła dworca zwieńczona jest iglicą. Kiedy przybywamy do miasta pociągiem, od strony peronów wita nas znajdujący się nad budynkiem dworca ogromny napis przypominający o tym, że jesteśmy mile widziani w tym bohaterskim mieście. Wejście główne tworzą trzy półkolisty przeszklone wnęki, mające upamiętniać najważniejsze wydarzenia w historii miasta, o których informują nas daty znajdujące się tuż nad loggiami. Liczba 1905 oznacza oczywiście zryw rewolucyjny na pancerniku „Potiomkin”, 1917 to data rewolucji październikowej, a 1944 to rok wyzwolenia miasta z rąk nazistowskich okupantów. Nad wejściem głównym znajduje się rzeźba młodej kobiety trzymającej w dłoniach gołębicę.

▼ Dworzec Główny w Odessie

Kup książkę

Poleć książkę

Jeśli stoimy przodem do budynku dworca, po naszej lewej stronie znajduje się największy plac Odessy – **Kulikowe Pole**, na który możemy dostać się przejściem podziemnym. To właśnie tutaj w czasach Związku Radzieckiego odbywały się wszystkie manifestacje, pochody oraz defilady wojskowe. Także w tym miejscu funkcjonowało pierwsze miejskie więzienie, a sam plac w czasach przedrewolucyjnych nazywano Więziennym. W 1958 r. wybudowano tam okazały gmach służący jako siedziba Komitetu Regionalnego Partii Komunistycznej Ukrainy. W 50. rocznicę rewolucji październikowej przy wejściu do budynku stanął 10-metrowy pomnik Lenina wykonany z szarego granitu.

Z Kulikowego Pola możemy udać się w stronę ulicy Katerińskiej, którą powrócimy do centrum miasta, lub kontynuować spacer wzdłuż bulwaru Italiańskiego do **Akademickiego Teatru Komedii Muzycznej**. Budynek tego teatru wyróżnia się na tle innych gmachów teatralnych w Odessie. Nowoczesny obiekt wybudowano w 1981 r., a zaprojektował go Heinrich Topuz. Teatr miał być stylistyczną odskocznią od

wszechobecnego w latach jego powstania socrealizmu. Teatr z widownią na 1300 osób nosi imię Michaiła Wodianoja – aktora, który na początku lat 50. został przesiedlony do Odessy wraz z całym zespołem swojego macierzystego teatru ze Lwowa. Od 2012 r. budynek jest także główną siedzibą Międzynarodowego Festiwalu Filmowego w Odessie.

Ostatnim punktem na naszej trasie jest **monaster św. Michała Archaniola** znajdujący się w pobliżu parku Szewczenki, do którego doprowadzą nas spod teatru ulice Leontowicza i Uspienska. Jest to prawosławny żeński klasztor wybudowany w 1840 r., założony przez Michaiła Woroncowa. Na przestrzeni prawie 180 lat funkcjonował także jako refektarz dla ubogich, szpital i dom dla sierot. Po rewolucji przez długie lata był zamknięty, w czasie okupacji przywrócono jego działanie, ale funkcjonował tylko do 1961 r. Odbudowę zrujnowanego budynku rozpoczęto dopiero w 1992 r., jednak po latach udało się doprowadzić świątynię do pierwotnego stanu i dziś możemy podziwiać mozaiki na jej fasadach i odnowione kopuły.

▲ Kulikowe Pole

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

- 1. ZAREJESTRUJ SIĘ**
- 2. PREZENTUJ KSIĄŻKI**
- 3. ZBIERAJ PROWIZJĘ**

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA

 Helion SA

travelbook

Travelbook to Twój niezastąpiony towarzysz podróży. Wskaże Ci najważniejsze atrakcje, podpowie, czego szukać poza głównymi szlakami, i wprowadzi w świat miejscowych obyczajów. Znajdziesz w nim opisy najciekawszych regionów i miast, a sprawdzone informacje praktyczne umożliwią staranne zaplanowanie podróży.

Odessa i ukraińska Besarabia

Odessa od wielu lat cieszy się niesłabnącą popularnością wśród ciekawych Wschodu turystów. Legendarny „czarnomorski Paryż”, niegdyś czwarta metropolia carskiej Rosji, kosmopolityczny wolny port zrosnięty z tworzącymi własny mikrokosmos, nieco szemranymi dzielnicami, symbol rewolucji rosyjskiej 1905 r., także dziś pozostaje miastem wielokulturowym, największym kurortem ukraińskiej riwieri i bramą Budziaku, multietnicznego regionu kuszącego plażami i ciekawostkami przyrodniczo-kulturowymi, z niezwykłą Deltą Dunaju na czele.

Znakomite **zabytki i muzea**

Skarbiec **stylów architektonicznych**

Opera i Schody Potiomkinowskie

Bazary i... **katakumby**

Winnice, limany i plaże

Akerman i Delta Dunaju

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
0 601 339900

 Bezdroża

Sprawdź najnowsze promocje:
• <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane
• <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
• <http://bezdroza.pl/newsletter>

Hellon SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gilwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

ebookpoint^{PL}

ISBN 978-83-283-5481-4

9 788328 354814

Cena 26,90 zł